

Kahtlustatava ja süüdistatava õigused kriminaalmenetluses - Malta

Käesolevatel teabelehtedel selgitatakse, mis juhtub, kui isikut kahtlustatakse või süüdistatakse kuriteos, mida menetletakse kohtus.

☞ Teabeleht nr 5 sisaldab teavet väiksemate liiklusnõuete rikkumiste kohta, mille puhul kohaldatakse tavaliselt kindlaksmääratud karistust, näiteks rahatrahvi.

Kui te olete kuriteoohver, leiate kogu teabe oma õiguste kohta [siit](#).

Kriminaalmenetluse lühikirjeldus

Teile esitatakse süüdistus alati magistraadikohtus. Kui teile esitatakse süüdistus siis, kui te olete vahi all, peab kohus kõigepealt otsustama, kas teie jätkuv kinnipidamine on õigusnormide alusel põhjendatud, ning seejärel teatama teile, et te võite taotleda kautsjoni vastu vabastamist. Kui teile esitatakse süüdistus ja te ei ole sel ajal vahi all, tehakse teile teatavaks süüdistus ning aeg, millal te peate esimeseks istungiks kohtu ette ilmuma.

Kohtumenetlusi on kolme erinevat liiki sõltuvalt sellest, kui tõsised süüdistused teie vastu esitatakse.

Lihntmenetlus magistraadikohtus

- Süüdistuse esitamine
- Süüdistuskõne, mille esitab politsei
- Kaitsekõne
- Lõppsõnad
- Kohtuotsus

Menetlus magistraadikohtus pärast tõendite kogumist

- Süüdistuse esitamine
- Süüdistuskõne, mille esitavad politsei ja peaprokurör
- Kaitsekõne
- Lõppsõnad
- Kohtuotsus

Kohtumenetlus vandekohtunikega

- Esialgused avaldused ja avaldused seoses tõendite lubatavusega
- Süüdistusakti ettelugemine
- Prokuröri pöördumine
- Süüdistuskõne, mille esitab peaprokurör
- Kaitsekõne
- Prokuröri vastulause
- Kaitse vastulause
- Kokkuvõte
- Kohtuotsus
- Karistus

Üksikasjalikku teavet menetluse kõikide etappide ja oma õiguste kohta leiate teabelehtedelt. See teave ei asenda õiguslast nõu ning selle eesmärk on vaid anda juhiseid.

Euroopa Komisjoni roll

Euroopa Komisjonil ei ole liikmesriikide kriminaalmenetluses mingit osa ning komisjon ei saa teid kaebuste korral aidata. Käesolevatel teabelehtedel esitatakse teave selle kohta, kuidas ja kellele kaebus esitada.

Vajaliku teabe leidmiseks klikkige alltoodud linkidel

[☞ 1. Õiguslaste nõu saamine](#)

[☞ 2. Minu õigused eeluurimise ajal](#)

- Eeluurimine
- Vahistamine
- Esimene kohtuistung
- Kriminaalasja ettevalmistamine enne kohtumenetlust
- Kaitsja ettevalmistused kriminaalasja arutamiseks

[☞ 3. Minu õigused kohtumenetluse ajal](#)

[☞ 4. Minu õigused pärast kohtumenetlust](#)

[☞ 5. Liiklusnõuete rikkumised](#)

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 20/12/2016

1. Õiguslaste nõu saamine

Kui te olete mingil viisil kaasatud kriminaalmenetlusse, on sõltumatu õiguslaste nõu saamine väga tähtis. Teabelehtedelt leiate teavet selle kohta, millal ja millistel tingimustel on teil õigus olla esindatud advokaadi poolt. Lisaks leiate nendelt teavet selle kohta, mida advokaat teie heaks teeb. Käesoleval üldisel teabelehel esitatakse teave selle kohta, kuidas leida advokaat ja kuidas kaetakse tema tasud, kui te ise maksta ei suuda.

Advokaadi leidmine

Kui teil oma advokaati ei ole, on parim võimalus advokaadi leidmiseks külastada [☞ advokatuuri](#) ametlikku veebisaiti. Kui teid on kinni peetud, peate te paluma selle veebisaidi külastamiseks abi, sest internet ei ole teile vabalt kättesaadav.

Advokaadile tasumine

Valveadvokaat on sõltumatu advokaat, kelle teenuste eest tasub riik. Tema teenused on kättesaadavad ööpäevaringselt. Ta annab teile nõu teie õiguste kohta ning tagab, et te ei tee ega ütle midagi, mis võiks teie kriminaalasja kahjustada.

Teil on õigus kasutada advokaadi teenuseid tasuta üksnes juhul, kui teil ei ole piisavalt vahendeid advokaadile tasumiseks. Piisavate vahendite olemasolu kontrollimiseks ei ole konkreetset korda ning peamine kriteerium, mille alusel hinnatakse teie õigust saada õigusabi, on see, kas te töötate või mitte. Kui te ei tööta, tagab riik teile valveadvokaadi nii enne teie ülekuulamist politseis kui ka teie kohtusse ilmumise ajal.

Kui te ilmutate kohtusse ilma advokaadita, soovib kohus teil advokaadi palgata, välja arvatud juhul, kui te jääte endale kindlaks, et te ei vaja advokaati.

Kui te saate endale lubada advokaadi palkamist, peate te advokaadi palkama, sest teil ei ole õigust saada tasuta õigusabi. Enne oma valitud advokaadi palkamist on soovitatav leppida temaga kokku advokaaditasudes.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 20/12/2016

2. Minu õigused eeluurimise ajal

Eeluurimine võib toimuda ametiisiku teate, kodanike esitatud teabe või kuriteoohvri kaebuse põhjal. Eeluurimine võidakse algatada ka siis, kui isik tabatakse kuriteo toimepanemiselt.

Millised on kohtueelse menetluse eri etapid?

Eeluurimine

Politsei võib kutsuda isiku politseijaoskonda küsimustele vastama. Selle etapi eesmärk on selgitada välja, kas on piisavalt tõendeid, mis annavad alust arvata, et isik (mitte tingimata see, keda küsitletakse) on kuriteoga seotud.

Vahistamine

Kui politsei usub, et on piisavalt tõendeid, mis annavad alust arvata, et isik on kuriteoga seotud, siis võidakse ta vahistada, et politsei saaks teda teatava aja jooksul vahi all hoida ja teda ametlikult küsitleda. Selle etapi eesmärk on jõuda järeldusele, kas isikule saab kuriteosüüdistuse esitada või mitte.

Esimene kohtulik arutamine

Kui isikule esitatakse kuriteosüüdistus, siis kutsutakse ta kohtu ette ning süüdistus loetakse talle ette. Kui isikule esitatakse süüdistus vahi all olemise ajal, otsustab kohus kõigepealt, kas tema kinnipidamise jätkamine on õigusnormide alusel põhjendatud, ning teatab seejärel isikule, et ta võib taotleda enda kaitsjoni vastu vabastamist.

Enne kohtumenetlust

Enne seda, kui asja hakatakse arutama kohtus, peab süüdistaja koguma ja esitama kõik tõendid süüdistatava poolt ja vastu. Raskemate kuritegude puhul peab süüdistaja esitama piisavalt tõendeid eesmärgiga näidata kohtule, et süüdistatava vastu on olemas mõjuvad süüdimõistmist võimaldavad tõendid.

Süüdistaja (kelleks selles etapis on politsei) ei ole kohustatud avaldama mingit teavet selle kohta, millele ta kavatses süüdistuse rajada. Ta ei pea teavitama süüdistatavat ega tema advokaati kogutud faktidest ja tõenditest. Süüdistatava advokaat võib koostöös süüdistatavaga omalt poolt tõendeid koguda.

Tavaliselt toimub enne kohtumenetluse algust mitu eelistungit.

Minu õigused uurimise ajal

Täpsema teabe saamiseks kohtueelse uurimise kohta klõppige allolevatel linkidel.

- [Eeluurimine \(1\)](#)
- [Vahistamine \(2\)](#)
- [Esimene kohtulik arutamine \(3\)](#)
- [Kriminaalasja ettevalmistamine enne kohtumenetlust \(4\)](#)
- [Kaitsja ettevalmistused kriminaalasja arutamiseks \(5\)](#)

Eeluurimine (1)

Miks võib politsei tahta mind küsitleda?

Kui politsei arvab, et te olete mingil moel seotud kuriteoga, või kui te võite politseid eeluurimises aidata, võidakse teid kutsuda politseisse ning paluda vastata erinevatele küsimustele.

Kas mulle tutvustatakse minu õigusi?

Politsei ei tohi teid tõendite saamise eesmärgil küsitleda, kui teid ei ole hoiatatud, s.t kui teid ei ole teavitatud teie õigustest.

Kui te ilmute eeluurimise käigus vabatahtlikult politseijaoskonda või uurija juurde bürosse, võite te igal ajal takistamatult lahkuda, välja arvatud juhul, kui teid on teavitatud teie vahi alla võtmisest.

Mis saab siis, kui ma keelt ei räägi?

Kui te ei mõista kasutatavat keelt, tagab politsei teile tõlgi. Tõlgi teenuseid osutatakse teile tasuta. Tõlk peab tõlkima teile esitatud hoiatuse, politsei küsimused ja teie vastused.

Kas ma saan advokaadi?

Ülekuulamise ajal ei ole teil õigust advokaadile. Teil on aga siiski õigus vestelda advokaadiga tunni aja jooksul enne ülekuulamist. Kui teil on vaja tõlgi abi, tõlgib ta teile ka teie ja advokaadi vahelise vestluse.

Kui te teate selle advokaadi nime, keda te soovite kasutada, võite te paluda politseil temaga ühendust võtta. Kui te ei tea ühtegi advokaati, annab politsei teile advokatuuri koostatud advokaatide nimekirja ning te võite sellest nimekirjast endale advokaadi valida. Kui te ei saa endale advokaati lubada, võtab politsei teie nimel ühendust nn valveadvokaadiga. Valveadvokaat on kättesaadav ööpäevaringselt. Täiendavat teavet leiate teabelehel [☞](#) „Õigusosalase nõu saamine”.

Kas ma pean politsei küsimustele vastama?

Teil on õigus vaikida. Kõik teie öeldu võidakse salvestada ning seda võidakse kasutada kohtumenetluses. Kuid kui te tahate küsimustele vastata, võib see tulla teile kasuks. Kui te otsustate konsulteerida advokaadiga ning kasutate seejärel oma õigust vaikida, võidakse sellist vaikimist käsitada teie süüd kinnitava tõendina.

Kas mind võib läbi otsida või kas mul palutakse anda proove või sõrmejälgi?

Kui teid ei ole vahistatud, võib teilt proove võtta üksnes teie eelneval kirjalikul nõusolekul. Kui te olete vahistatud, võib teilt intiimseid ja mitteintiimseid proove võtta üksnes teie nõusolekul. Kui te keeldute mitteintiimsete proovide (nt sõrmejäljed) andmisest, võib teid selleks sundida magistraadi määruse alusel.

Vahistamine (2)

Mis võib tingida vahistamise?

Iga politseiametnik võib määruseta vahistada igaühe, kes tabatakse sellise kuriteo toimepanemiselt, mille eest võib karistada vangistusega, või vahetult pärast sellise kuriteo toimepanemist; samuti võib ta vahistada isiku, kelle puhul on tal piisavalt alust kahtlustada, et see isik paneb kohe toime või on äsja pannud toime sellise kuriteo.

Politsei võib isiku vahistada ka juhul, kui:

- tema isikut ei ole tuvastatud;
- on kahtlusi, kas tema esitatud andmed on tõesed;
- isik ei ole esitanud piisavalt andmeid aadressi kohta;
- on vaja ära hoida olukord, kus ta võib ennast või mis tahes teisi isikuid füüsiliselt vigastada või põhjustada vara hävinemist või kahjustamist;
- on vaja takistada tal kõlblusnormide vastase õigusrikkumise toimepanemist;
- on piisavalt alust arvata, et vahistamine on vajalik selleks, et kaitsta last või mõnda teist haavatavat isikut.

Mida mulle öeldakse vahistamisel?

Kui teid vahistatakse, tuleb teid teavitada sellest, et te olete vahistatud, kuigi see võib olla ilmne. Samuti tuleb teile öelda teie vahistamise põhjused. Teid vahistav isik ei või kasutada mingit jõudu, kinnisidumist või muid vabadust piiravaid vahendeid, välja arvatud juhul, kui see on vältimatu selleks, et muuta teid ohutuks, või kui see on vajalik, sest te hakkate vahistamisel vastu.

Ma ei räägi kohalikku keelt. Kas ma saan kasutada tõlgi abi?

Kui te ei mõista kohalikku keelt, peab politsei tagama teile tõlgi teenused ning ei tohi teid küsitleda enne tõlgi saabumist.

Kas ma saan kohtuda advokaadiga?

Kõigil vahistatud isikutel on õigus saada valveadvokaadilt õigusalast nõu. Õigusalast nõu võivad nad saada siiski ainult ühe tunni jooksul enne ülekuulamist. Politsei võtab advokaadiga teie nimel ühendust. Täiendavat teavet leiate osast „[Eeluurimine \(3\)](#)”. Õigusalast nõu võite te saada ka telefoni teel.

Teil on õigus kohtuda advokaadiga eraviisiliselt. Kui teil on vaja tõlgi abi, peaks ta viibima teie ja advokaadi vahelise vestluse juures ning olema kohal siis, kui te räägite politseiga.

Kas ma pean vastama politsei küsimustele?

Teil on õigus vaikida. Kõik teie öeldu võidakse salvestada ning seda võidakse kasutada kohtumenetluses. Kui te otsustate siiski konsulteerida advokaadiga ning kasutate seejärel oma õigust vaikida, võidakse sellist vaikimist käsitada teie süüd kinnitava tõendina.

Mis juhtub, kui ma ütlen midagi, mis kahjustab minu kriminaalasja?

Teil on põhiõigus ennast mitte süüstada ning teid hoiatatakse, et teil on õigus vaikida. Samuti hoiatatakse teid seoses sellega, millised võivad olla teie vaikimise tagajärjed. See tähendab, et te ei ole kohustatud andma politseile teavet, mis võib teie süüd tõendada.

Kui te ei selgita teatavaid üksikasju, nagu näiteks seda, miks te viibisite konkreetses kohas konkreetsel ajal või miks olid teatavad esemed teie valduses, ei tohi selle põhjal teha teie jaoks kahjulikke järeldusi. Selliste selgituste andmata jätmine võib siiski teie kriminaalasja kahjustada.

Kas ma võin pereliikme või sõbraga ühendust võtta?

Politsei on kohustatud teid põhjendamatu viivitusega teavitama teie õigusest nõuda, et teie vahistamisest ja asukohast teatatakse sugulasele või sõbrale, välja arvatud juhul, kui on põhjendatud kahtlus, et asjaomane sugulane või sõber on uuritava kuriteoga seotud.

Ma olen pärit teisest liikmesriigist. Kas ma võin ühendust võtta oma riigi saatkonnaga?

On tavaks, et politsei teeb teile ettepanku või soovib teil võtta ühendust oma riigi saatkonnaga, et teatada teie vahistamisest ja selle põhjustest, ning soovib teile advokaati, kui te teda vajate.

Kas võetakse minu sõrmejäljed? Kas võetakse minu DNA-proov?

Teilt võidakse võtta sõrmejäljed ning DNA-proov, kui te olete andnud selleks oma nõusoleku. Kui te siiski keeldute sõrmejälgede andmisest, võib teid selleks sundida magistraadi määruse alusel. Teid ei tohi siiski sundida andma DNA-proovi.

Kas minu suhtes võidakse kohaldada isiku läbivaatust?

Politseiametnik võib korraldada teie läbivaatuse, kui on põhjendatult alust kahtlustada, et te võite endale või teistele ohtu kujutada. Teid võidakse läbi otsida ka selleks, et avastada esemeid, mida te võite kasutada kinnipidamisasutusest põgenemiseks, või esemeid, mida saab kasutada kuriteoga seotud tõenditena.

Kui teid vahistaval ametnikul on piisavalt alust kahtlustada, et te varjate õigusrikkumisega seotud eset, võib ta taotleda magistraadilt määrust teie isiku läbivaatuseks. Magistraat määrab teid läbi vaatama teiega samast soost eksperdi või määrab teise võimalusena sellist läbivaatust tegema meditsiinitöötaja teie eelneval nõusolekul.

Kaua võib politsei mind kinni pidada?

Pärast vahistamist võib teid kuni 48 tunniks kinni pidada. Kui teid ei ole kuue tunni jooksul pärast vahistamist vabaks lastud, peab teid vahistanud ametnik teavitama sellest magistraati, esitades kõik üksikasjad teie kinnipidamise aja ja koha kohta. 48 tunni möödumisel peab politsei esitama teile kuriteosüüdistuse, teid vabastama politseikautsjoni vastu või teid tingimusteta vabastama.

Mis juhtub, kui mind vahistatakse Euroopa vahistamismääruse alusel?

Kui üks liikmesriik on teinud [Euroopa vahistamismääruse](#), võidakse teid vahistada teises liikmesriigis ja saata pärast magistraadikohtu istungit tagasi vahistamismääruse teinud liikmesriiki. Kohtuistungil on teil õigus advokaadile ja tõlgile, kui teil peaks neid vaja minema.

Esimene kohtulik arutamine (3)

Miks toimub esimene kohtulik arutamine?

See võib toimuda kahe erineva olukorra puhul.

- Kui teid on vahistatud ning teid hoitakse politseis vahi all, on esimese kohtuliku arutamise eesmärk teile süüdistus ette lugeda. Pärast seda peab kohus kõigepealt otsustama, kas teie kinnipidamise jätkamine on õigusnormide alusel põhjendatud, ning seejärel teatama teile, et te võite taotleda kautsjoni vastu vabastamist.
- Kui teile on süüdistus esitatud, kuid teid ei hoita politseis vahi all, on esimese kohtuliku arutamise eesmärk teile süüdistus ette lugeda ning kuulata ära süüdistaja esitatud tõendid, millele süüdistus tugineb.

Kui teid hoitakse politseis vahi all, peate ilmuma kohtusse niipea kui võimalik pärast seda, kui teile on süüdistus esitatud, et kohus saaks kuulata ära süüdistaja poolt süüdistuse toetamiseks esitatud tõendid ning otsustada, kas teid tuleks kautsjoni vastu vabastada või mitte.

Kui te ei ole vahi all, tehakse teile teatavaks süüdistus ning aeg, millal te peate esimeseks arutamiseks kohtu ette ilmuma.

Kas mul on õigus advokaadile?

Kui te ilmutate kohtusse, on teil õigus olla esindatud enda valitud advokaadi poolt. Kui te ei saa endale advokaati lubada, annab riik teile õigusabi. Täiendavat teavet leiate teabelehel [„Õigusalase nõu saamine”](#).

Kas mul on võimalik kasutada tõlki, kui ma keelt ei valda?

Kui te ei valda malta keelt, kuid kõnelete inglise keelt, toimetatakse kohtumenetlust inglise keeles. Kui te ei oska inglise keelt, siis toimetatakse kohtumenetlust malta keeles ning teile määratakse tõlk. Tõlgi teenuseid osutatakse teile tasuta.

Kas ma pean kohtus sõna võtma?

Teil on õigus vaikida. Teilt küsitakse siiski, kas te tunnistate ennast süüdistuse punktides süüdi või mitte. Teie advokaat annab teile nõu, kuidas vastata.

Kas ma pean andma muud teavet?

Enne seda, kui te tunnistate või ei tunnistate ennast süüdi, esitatakse teile vannet nõudmata mõned põhiküsimused peamiselt teie isikuandmete ja elukoha kohta.

Kas pärast kohtulikku arutamist mind vabastatakse või hoitakse vahi all?

Esimese kohtuliku arutamise käigus otsustab kohus, kas teid tuleks kautsjoni vastu vabastada või mitte.

Kui teid ei ole varem karistatud ja te ei ole ühiskonnale ohtlik, siis tavaliselt vabastatakse teid teatavatel tingimustel kautsjoni vastu. Kui kohus otsustab, et ei vabasta teid kautsjoni vastu, viiakse teid kuni järgmise istungini vanglasse, kus te saate uuesti kautsjonit taotleda. Kohus ei saa teha otsust, et kuni kohtumenetluseni kautsjoni ei määrata. Te võite taotleda kautsjoni vastu vabastamist menetluse igas etapis.

Kui te olete välismaalane, ei vabasta kohus teid tavaliselt kautsjoni vastu, kui teil ei ole kindlat aadressi.

Kas ma võin enne kohtumenetlust riigist lahkuda?

Kui te esitate piisavalt tagatise selle kohta, et te pöördute kohtumenetluse ajaks tagasi, võite te riigist lahkuda, kuid te peate kõigiks kohtuistungiteks kohale tulema. Kui te mõnele istungile ei ilmu, tehakse määrus teie taasvahistamiseks. Teile võidakse samuti esitada süüdistus kautsjoni tingimuste rikkumise eest. Enamikul juhtudel on kautsjoni vastu vabastamise üks tingimus see, et te ei tohi riigist lahkuda, kuid seda tingimust võib menetluse hilisemas etapis muuta.

Kriminaalasja ettevalmistamine enne kohtumenetlust (4)

Mis juhtub enne kohtumenetlust?

Kohtumenetlusele eelneval ajal kogub peaprokurör kokku kõik juhtumiga seotud tõendid eesmärgiga tagada, et kohtumenetluse alustamiseks on piisavalt alust. Tõendid kogutakse tõendite kogumise menetluse raames. Teie viibite selle menetlusetapi juures ning teid võib nõustada teie advokaat. Te võite tõendeid kontrollida, risküsitledes süüdistaja kutsutud tunnistajaid, ning te võite esitada ka oma tõendeid.

Kas kriminaalasi jõuab alati kohtusse?

Tõendite kogumise menetlust läbi viiv magistraadikohus võib otsustada, et kohtumenetluse alustamine ei ole põhjendatud, ning teid seejärel vabastada. Kui teid vabastatakse ja peaprokurör ei nõustu kohtu järeldustega, võib ta ühe kuu jooksul esitada kriminaalapellatsioonikohtule taotluse teie taasvahistamiseks. Kui magistraadikohus otsustab, et tuleb alustada kohtumenetlust, võib peaprokurör siiski anda korralduse teie vabastamiseks. Õigusnormidega ei ole ette nähtud alternatiivi kohtumenetlusele.

Kas ma võin end enne kohtumenetlust süüdi tunnistada?

Te võite ennast süüdi tunnistada süüdistuse esitamise ajal, ning kui teie vastu esitatud süüdistuse eest võib karistuseks määrata maksimaalselt 10 aasta pikkuse vangistuse, asub karistust määrama magistraadikohus. Selline karistus lisatakse – mõningate eranditega – teie karistusregistri andmetele.

Kui te tunnistate ennast süüdi kriminaalkohtus süüdistuse esitamise ajal, siis vandekohtunikke kokku ei kutsuta ja otsuse teeb kohus.

Kas minu vastu esitatud süüdistust võidakse enne asja kohtulikku arutamist muuta?

Süüdistust on võimalik enne kohtumenetlust muuta. See sõltub tõendite kogumise menetluse raames kogutud tõenditest. Peaprokurör võib teha süüdistusaktis mis tahes muudatusi, mis tulenevad kogutud tõenditest. Samuti on võimalik süüdistus enne kohtumenetlust terves ulatuses või osaliselt tühistada.

Millist liiki tõendeid süüdistaja kogub?

Süüdistaja küsitleb juhtumi tunnistajaid ning kogub samuti asitõendeid ja kohtumeditiinilisi tõendeid. Näiteks võib süüdistaja koguda dokumente teie kodust või töökohast. Magistraadikohus võib anda korralduse uurimise, läbiotsimise, uurimiseksperimenti või mis tahes muu vajaliku toimingute tegemiseks, et asja igakülgset uurida. Samuti võib kohus lasta ekspertidel läbi otsida teie või kuriteoohvri või kaasosalise mis tahes kehaosa, kui kohus on seisukohal, et selline läbivaatus on juhtumi puhul asjakohane.

Kas ma saan süüdistajat takistada teatavate tõendite kogumisel?

Tõendite kogumise menetlus ei ole tõendite lubatavuse arutamiseks asjakohane menetlusetapp. Alates süüdistusakti saamisest on teil teatava aja jooksul võimalik vaidlustada nende tõendite vastuvõetavus, mida süüdistaja kavatseb esitada. Kuid kui tõendid on suuresti vastuvõetamatud, kaalub magistraadikohus nende mittelubamist.

Millal antakse mulle teavet minu vastu kogutud tõendite kohta?

Te viibite koos oma advokaadiga tõendite kogumise menetluse juures ning teil on võimalus risküsitleda süüdistaja kutsutud tunnistajaid ja näha asitõendeid.

Mis saab siis, kui ma elan teises liikmesriigis?

Kui teil on lubatud minna tagasi oma riiki, siis peate te igaks enne kohtumenetlust toimuvaks kohtulikuks arutamiseks kohale tulema.

Kui mind mõistetakse süüdi, siis kas selle sama rikkumisega seoses saab minu üle taas kohut mõista?

Olenemata sellest, kas teid on mõistetud süüdi või õigeks, ei saa teie üle seoses sama kuriteoga taas kohut mõista. Selle kohta teeb otsuse siiski kohtumenetlust toimetav kohus, sest tõendeid koguvad magistraadikohtul on sõnaselgelt keelatud otsustada, kas teie üle mõistetakse kohut seoses kuriteoga, millega seoses on teie üle juba kohut mõistetud.

Kaitsja ettevalmistused kriminaalasja arutamiseks (5)

Mis toimub enne kohtumenetlust?

Kui kohtumenetlus toimub magistraadikohtus, kogub süüdistaja kokku tõendid ja paneb kokku süüdistuse enne seda, kui te asute oma kaitset ette valmistama. Te võite risküsitleda süüdistaja kutsutud tunnistajaid ning jätta endale õiguse neid hilisemas etapis risküsitleda.

Kui kohtumenetlus toimub kriminaalkohtus, kus menetlus on tõsisem, peate te kindlaksmääratud tähtaja (mida hakatakse arvutama päevast, mil te saite kätte süüdistusakti) jooksul koostama oma nimekirja tunnistajatest ja mis tahes muudest esialgsetest avaldustest.

Millal pean ma oma kaitse ette valmistama?

Teile ei ole ette nähtud konkreetset tähtaega, mille jooksul valmistada ette oma kaitse asja arutamiseks magistraadikohtus. Kui süüdistaja on oma süüdistuse kokku pannud, öeldakse teile kuupäev, mil te saate asuda oma kaitset ette valmistama. Te ei pea kogu oma kaitset esitama ühe istungi jooksul.

Kui te saate süüdistusakti seoses kriminaalasjaga, mida hakatakse arutama kriminaalkohtus, võite te 15 tööpäeva jooksul anda teada mis tahes esialgsetest avaldustest ning märkida tunnistajad ja esitada dokumendid ja muud tõendid, mida te kavatsete kohtumenetluse ajal kasutada. See tähtaeg on lõplik ning teil soovitatakse pidada nõu advokaadiga kohe pärast süüdistusakti saamist.

Kas ma saan teavet tunnistajate ja muude minu vastu kasutatavate tõendite kohta?

Kui asja menetletakse magistraadikohtus, kuulatakse süüdistaja kutsutud tunnistajaid ja esitatakse tõendid teie juuresolekul. Enne oma kaitse ettevalmistamist võite te taotleda koopiat menetlusedokumentidest, mille hulka kuuluvad tõendite ärakirjad ja muude esitatud tõendite koopiad.

Kui asja menetletakse kriminaalkohtus, peab peaprokurör esitama menetlusedokumentid koos tunnistajate nimekirja ja dokumentide loeteluga, mida prokuratuur kavatses kohtus kasutada. Tunnistajate nimekiri ja dokumentide loetelu antakse teile koos süüdistusaktiga. Samuti võite te taotleda menetlusedokumente kriminaalkohtu kantseleist.

Kas ma saan süüdistajat takistada teatavate tõendite kogumisel?

Kui asja menetletakse magistraadikohtus, võite te takistada süüdistajat esitamast tõendeid, mis ei ole vastuvõetavad, s.t õiguslikult lubatud. Seda saab teha kohe või menetluse hilisemas etapis.

Kui teie vastu on esitatud süüdistus kriminaalkohtus ning kui te olete õigeaegselt esitanud avaldused seoses tõenditega, mida süüdistaja kavatses kasutada, määrab kriminaalkohus kindlaks kuupäeva nende avalduste arutamiseks. Pärast poolte avalduste ärakuulamist peatab kohus menetluse kuni otsuse tegemiseni. Kui otsus on tehtud ja te soovite esitada apellatsiooni kriminaalapelletsioonikohtule, peate te esitama teate apellatsiooni esitamise soovi kohta kohe pärast seda, kui kohus on otsuse välja kuulutanud. Seejärel on teil apellatsiooni esitamiseks kolm tööpäeva.

Kui mind mõistetakse süüdi, siis kas selle sama rikkumisega seoses saab minu üle taas kohut mõista?

Olenemata sellest, kas teid on mõistatud süüdi või õigeks, ei saa teie üle seoses sama kuriteoga taas kohut mõista. Magistraadikohtus võib igal ajal, välja arvatud tõendite kogumise menetluse ajal, esitada teistkordse karistamise keeldu käsitleva avalduse.

Teistkordse karistamise keeldu käsitleva avalduse võib kriminaalkohtule esitada esialgse avaldusena. Selle avalduse võib menetluse igas etapis esitada ka kohus ise, isegi kui sellele asjaolule ei ole konkreetset viidatud.

Minu üle on teises liikmesriigis sama kuriteo eest juba kohut mõistatud. Mis sellisel juhul saab?

Magistraadikohtus või kriminaalkohus analüüsib teises liikmesriigis tehtud otsuse sisu ning vabastab teid süüdistusest, kui ta leiab, et tegemist on kuriteoga, mille eest on teid juba süüdi või õigeks mõistatud.

Kui kaua kohtumenetlus kestab?

Magistraadikohtus menetletakse asja mitmel istungil, mis võivad toimuda nädala- või kuudepikkuste vahedega.

Enamik kriminaalkohtumenetlusi ei kesta üle nädala. Kuid kohtumenetlused, mille raames käsitletakse raskeid kuritegusid, võivad kesta kauem.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 20/12/2016

3. Minu õigused kohtus

Kus kohtumenetlus toimub?

Teie asja arutab kas magistraadikohus või kriminaalkohus. Kohtu valik sõltub peamiselt teie vastu esitatud süüdistuse raskusastmest.

Kohtumenetlus on avalik, kuid erandiks on näiteks juhtumid, mille puhul tuleb varjata kuriteoohvri isikut.

Kui asja arutab magistraadikohus, teeb kohtuasjas otsuse eesistujaks olev magistraat. Kui aga asja arutab kriminaalkohus, teevad otsuse vandekohtunikud ning süüdimõistva otsuse korral määrab karistuse kohtu eesistuja.

Kas süüdistust saab kohtumenetluse ajal muuta?

Süüdistust võib muuta, kui asja menetletakse magistraadikohtus. Prokurör võib taotleda süüdistuse parandamist, kui tõenditest ilmneb, et teistsugune süüdistus on asjakohasem, või kui algne süüdistus sisaldas viga. Süüdistuse võib ka tagasi võtta või asendada.

Kriminaalkohtus menetletavate juhtumite puhul võib pärast seda, kui te olete end süüdi tunnistanud või oma süüd eitanud, süüdistust muuta üksnes piiratud juhtudel ja tingimusel, et süüdistust ei muudeta algse süüdistusega võrreldes karmimaks.

Kui te tunnistate end süüdi kõikides süüdistuse punktides, asub kohus otsust tegema. Kui te tunnistate end süüdi mõnes süüdistuse punktis, jätkab kohus kohtumenetlust, kui prokurör ei võta ülejäänud süüdistust tagasi või ei lisa süüdistusele alternatiivseid punkte.

Millised on minu õigused kohtumenetluse ajal?

Te peate olema kohal kohtumenetluse kõikide etappide ajal.

Kui te elate teises liikmesriigis, ei saa te osaleda videolingi vahendusel.

Kui te ei oska malta keelt, kuid kõnelete inglise keelt, toimetatakse kohtumenetlust inglise keeles. Kui te ei oska inglise keelt, siis toimetatakse kohtumenetlust malta keeles ning teile määratakse tõlk.

Te võite end ise kaitsta, kuid üldjuhul nõuab kohus, et te võtaksite endale advokaadi. Teile määratakse advokaat. Kui teie advokaadiks on õigusabi andev valveadvokaat, siis ei saa te advokaati vahetada. Kui te aga olete endale ise advokaadi palganud, siis te võite advokaati vahetada.

Te ei pea kohtus sõna võtma ning teie vaikimist ei saa teie vastu ära kasutada. Kui te siiski otsustate asuda tunnistajapinki, ei saa te keelduda vastamast teid süüstavatele küsimustele seoses teie vastu esitatud süüdistusega.

Valetamine võib tõsiselt kahjustada teie usutavust ning teile võidakse lisaks esitada süüdistus valevande andmises.

Millised on minu õigused seoses minu vastu esitatud tõenditega?

Üldiselt võite teie vastu esitatud tõendid vaidlustada. Kui tõendite hulka kuuluvad ka tunnistajate ütlused, võite te tunnistajaid risküsitleda või kutsuda omalt poolt tunnistajaid prokuröri tunnistajate ütlusi ümber lükkama. Dokumentaalsete tõendite puhul võite te need tõendid esitanud tunnistajaid või eksperte risküsitleda või kutsuda omalt poolt tunnistajaid selliseid tõendeid ümber lükkama. Te ei saa siiski kutsuda omalt poolt eksperte ütlusi andma. Ekspertide esitatud tõendeid saab kahtluse alla seada üksnes asjaomase eksperdi risküsitlemisega tema järelduste või ekspertteadmiste kohta.

Te võite oma kaitsevaidete toetamiseks kutsuda tunnistajaid ja esitada dokumentaalseid tõendeid.

Juhul kui teie asja hakatakse arutama kriminaalkohtus, nähakse õigusaktides ette tähtaeg, mida arvutatakse sellest hetkest, mil teile anti üle süüdistusakt. Selle tähtaja jooksul peate te loetlema kõik tunnistajad ja muud tõendid, mida te kavatsete oma kaitseks kohtus esitada. Sellist piirangut ei kohaldata juhul, kui teie asja menetletakse magistraadikohtus.

Soovi korral võite te kasutada tõendite saamiseks eradetektiivi abi. Eradetektiivi kogutud tõendid on vastuvõetavad, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti.

Teie advokaat võib prokuröri kutsunud tunnistajaid risküsitleda ning ta võib nende poolt risküsitlemise ajal antud ütlused kahtluse alla seada.

Kas minu kohta karistusregistris sisalduvat teavet võetakse arvesse?

Teie kohta karistusregistris sisalduvat teavet võetakse arvesse, kui süüdistus sõltub varasemast süüdimõistmisest, näiteks kui te tingimisi määratud karistuse kandmise ajal pöörduate tagasi kuritegelikule teele või panete toime uue kuriteo. Teie karistusregistri andmeid võivad arvesse võtta ka magistraat ja kohtunik, kui nad teevad teie süüdimõistmise korral otsuse teile määratava karistuse kohta.

Kriminaalkohtus toimuva kohtumenetluse ajal võidakse teie kohta karistusregistris sisalduvat teavet arvesse võtta juhul, kui te püüate end iseloomustada positiivsest küljest või halvustate prokuratuuri kutsutud tunnistajate isikuomadusi. Kohus võib teile karistuse määramisel võtta arvesse välisriigi kohtu tehtud lõplikku kohtuotsust.

Mis juhtub kohtumenetluse lõpus?

Kohtumenetluse lõpus mõistetakse teid kas õigeks või süüdi teie vastu esitatud süüdistuse punktides. Teid võidakse ka osaliselt õigeks või süüdi mõista.

Süüdimõistmise korral võib karistuseks olla vangistus. Kui vangistuse kestus ei ületa kahte aastat, võib kohus selle määrata tingimisi maksimaalselt nelja-aastase katseaajaga. Kui õigusrikkumise eest on karistusena ette nähtud kuni seitsme aasta pikkune vangistus, võib kohus teid tingimusteta või tingimisi vabastada, kohaldades maksimaalselt kolme aasta pikkust katseaega. Kui te rikute kohtu kindlaksmääratud tingimusi, toimetatakse teid kohtu ette ja teile määratakse uus karistus.

Samuti võib kohus kehtestada katseaaja, mille korral määratakse teile kriminaalhooldusametnik, kes teostab teie üle järelevalvet. Teataval juhul võib kohus määrata ka rahalise karistuse.

Milline on kuriteohvri roll kohtumenetluse ajal?

Kui menetlust toimetatakse kriminaalkohtus, võib kuriteohver viibida menetluse juures ja teha avaldusi karistuse kohta.

Magistraadikohtus võib kuriteohver võtta endale aktiivsema rolli, aidates prokuröri isiklikult või advokaadi kaudu.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 20/12/2016

4. Minu õigused pärast seda, kui kohus langetab otsuse

Kas ma võin esitada apellatsiooni?

Te võite esitada apellatsiooni kohtuotsuse ning samuti karistuse peale. Te võite seda teha, esitades apellatsioonkaebuse kriminaalapellatsioonikohtule. Magistraadikohtu otsuse peale tuleb apellatsioon esitada kaheksa tööpäeva jooksul.

Vandekohtunike tehtud otsuse ja kriminaalkohtu poolt selle alusel määratud karistuse peale tuleb apellatsioon esitada 15 tööpäeva jooksul alates karistuse määramisest.

Mõlemal juhul võite te esitada apellatsiooni kohtuotsuse põhistuse ja/või karistuse peale.

Mis juhtub, kui ma esitan apellatsiooni?

Kui magistraadikohus mõistab teile karistuseks vangistuse ja te esitate taotluse apellatsiooni esitamiseks, siis peatatakse kohtuotsuse täitmine kuni apellatsiooni kohta lõpliku otsuse tegemiseni.

Kui aga vangistuse määrab teile karistuseks kriminaalkohus pärast teie süüdimõistmist, saadetakse teid kohe vanglasse ning apellatsiooni esitamine ei peata karistuse täitmisele pööramist. Viimati nimetatud juhul võite te taotleda kautsjoni vastu vabastamist kuni apellatsiooni tulemuste selgumiseni, kuid reeglina seda ei võimaldata.

Puuduvad kindlad ja ühesed eeskirjad selle kohta, millal teie apellatsiooni arutatakse, kuid tavaliselt kulub apellatsiooni arutamiseni mõni kuu.

Üldjuhul ei saa te apellatsioonimenetluse ajal esitada uusi tõendeid, kuid sellega seoses on mõni erand, näiteks kui tõendid ei olnud teile kohtumenetluse ajal teada või kui nende kasutamine ei olnud siis lubatud.

Mis toimub apellatsiooni arutamisel?

Kui te esitate apellatsiooni magistraadikohtu otsuse peale ja kui tunnistajate ütlusi ei ole kirja pandud, kuulatakse need tunnistajad ära ning seejärel esitavad teie advokaat ja prokurör oma suulised väited apellatsiooni poolt ja vastu.

Juhul kui tunnistajate ütlused on kirja pandud, esitatakse suulised väited. Kui apellatsioon on esitatud kriminaalkohtu määratud karistuse peale, esitavad teie advokaadid suulised väited teie apellatsiooni toetamiseks ning seejärel esitab prokurör vastulause neile väidetele.

Kohtumenetluse lõpus mõistetakse teid kas õigeks või süüdi teie vastu esitatud süüdistuse punktides. Teid võidakse ka osaliselt õigeks või süüdi mõista.

Mis juhtub, kui apellatsioon rahuldatakse / apellatsiooni ei rahuldata?

Kui teie apellatsioon rahuldatakse, siis kohtuotsust muudetakse või see tühistatakse sõltuvalt sellest, mida te oma apellatsioonis taotlesite.

Kui teie apellatsiooni ei rahuldata, kinnitab kohus teie suhtes langetatud otsuse paikapidavust. Kui viimati nimetatud juhul tegi otsuse teie vangi mõistmise kohta magistraadikohus, võetakse teid kohe vahi alla.

Teil ei ole õigust esitada kriminaalapellatsioonikohtu otsuse peale apellatsiooni mõnele teisele kohtule. Kui esimene otsus oli vale, ei ole teil automaatselt õigust hüvitist saada.

Kui teie apellatsioon rahuldatakse ning otsus tühistatakse, ei jää teie karistusregistri andmetesse jälge teie süüdimõistmise kohta.

Süüdimõistmine on lõplik pärast seda, kui magistraadikohus või kriminaalkohus teeb otsuse, mille peale ei esitata nõuetekohase tähtaja jooksul apellatsiooni, või pärast seda, kui otsuse teeb kriminaalapellatsioonikohus.

Ma olen pärit teisest liikmesriigist. Kas mind võidakse pärast kohtumenetlust saata tagasi sellesse liikmesriiki?

Kui te olete pärit teisest liikmesriigist, ei saada kohus teid teie riiki tagasi. Te võite siiski esitada valitsusele taotluse, et te soovite oma kinnipidamise ajal viibida oma liikmesriigis.

Sellise taotluse võib esitada ka teie riigi valitsus kas omal algatusel või teie varasema taotluse toetuseks. Otsuse peavad heaks kiitma mõlema riigi valitsused.

Üleviimine ei ole automaatne ning seda alustatakse teie ja/või teie riigi valitsuse taotluse alusel.

Otsust teie tagasisaatmise kohta ei tee kohus, vaid selles peavad kokku leppima teie riigi valitsus ja selle liikmesriigi valitsus, kus tehti teid õigusrikkumises süüdi mõistev otsus. Selle otsuse peale ei saa apellatsiooni esitada.

Teave süüdistuse/süüdimõistmise kohta

Süüdistus, mille alusel teid süüdi mõisteti, lisatakse teie karistusregistri andmetele. Mõnel juhul, näiteks kui te olite kuriteo toimepanemise ajal alla 18-aastane, süüdimõistmist käsitlevaid andmeid siiski karistusregistrisse ei kanta.

Seda teavet hoitakse politsei peakorteris ja seda haldab politseikomissar.

Teie kohta karistusregistris sisalduvaid andmeid säilitab politseikomissar tähtajatult. Kuid süüdimõistmiste kohta käivat teavet ei lisata teie karistusregistri andmetele pärast teatavate tähtaegade möödumist, mis varieeruvad kuuest kuust kuni kümne aastani sõltuvalt teie karistuse kestusest. Teatavad, näiteks narkootikumidega seotud süüdimõistmisi käsitlevad andmed lisatakse alati teie karistusregistri andmetele olenemata mis tahes tähtaja möödumisest.

Politseikomissaril ei ole karistusregistris teie kohta andmete säilitamiseks vaja teie nõusolekut. Te ei saa sellise teabe säilitamist vaidlustada, sest see on õigusnormides sätestatud.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 20/12/2016

5. Liiklusnõuete rikkumised

Väiksemaid liiklusnõuete rikkumisi ehk väärtegusid menetleb halduskorras kohtuvolinik.

Kuidas käsitletakse väiksemaid liiklusnõuete rikkumisi?

Selliseid rikkumisi nagu piirkiiruse ületamine ja parkimisnõuete rikkumised menetletakse samamoodi, nagu toimub väiksemate õigusrikkumiste menetlemine magistraadikohtus.

Neid õigusrikkumisi menetleb kohtuvolinik.

Te saate kutse ilmuda kohtuvoliniku ette. Kutse sisaldab süüdistuse faktide lühikirjeldust ning samuti hoiatust, et kui te kohtuvoliniku ette ei ilmu, käsitatakse seda süüdistusega nõustumisena. Kutses märgitakse ka karistus, mis võidakse teile määrata, kui leitakse, et te panite toime asjaomase rikkumise.

Kuni kolm päeva enne istungit võite te asja lahendada trahvisumma maksmisega. Sellisel juhul ei pea te kohtuvoliniku ette ilmuma. Kui te otsustate süüdistuse vaidlustada, toimub asja kohtulik arutamine. Prokurör esitab oma väited, misjärel esitate teie oma väited. Seejärel otsustab kohtuvolinik, kas te panite toime kutses märgitud väärteo või mitte.

Kui kohtuvolinik leiab, et te panite toime nimetatud väärteo, mõistab ta teid rikkumises süüdi ning kohustab teid maksma rahatrahvi, mille summa ei ole suurem kui üks tuhat ükssada kuuskümmend neli eurot ja kuuskümmend üheksa senti (1164,69 eurot). Minimaalne trahvisumma on kaksikümmend kolm eurot ja kaksikümmend üheksa senti (23,29 eurot). Kui õigusnormid seda võimaldavad, võib kohtuvolinik anda lisaks rahatrahvi määramisele korralduse õigusrikkumise toimepanemises kasutatud mis tahes esemete sekvestreerimiseks ja/või teie juhtimisõiguse peatamiseks või äravõtmiseks.

Väärtegedega seoses võib menetlust alustada ka teiste liikmesriikide kodanike vastu, kui teile esitatakse vastav kutse. Kui te olete saanud kohtukutse, aga kohale ei ilmu, käsitatakse seda süüdistusega nõustumisena. Teise võimalusena võite te kirjalikult volitada oma lähisugulast või advokaati ilmuma kohtusse teie asemel.

Kui te kohtuvoliniku otsusega ei nõustu, võite te 30 päeva jooksul pärast otsuse tegemist esitada magistraadikohtule avalduse selle otsuse tühistamiseks või muutmiseks.

Kas need õigusrikkumised kajastuvad minu karistusregistri andmetes?

Need rikkumised ei kajastu teie karistusregistri andmetes ega karistusregistri väljavõttel.

Käesoleva veebilehe asjaomaseid keeleversioone haldavad asjaomased liikmesriigid. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Euroopa Komisjon ei võta vastutust selles dokumendis sisalduva ega viidatud teabe ega andmete eest. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.

Viimati uuendatud: 20/12/2016